

Blanka Kudláčová

Je este mystika aktualna?

Актуальна ли ещё мистика?

Slavomír Gálik, *Filozofia a mystika*
(*Duchovný vývoj človeka z hľadiska mystík svetových náboženstiev*),
IRIS, Bratislava 2006, ss. 180

Koncom roka 2006 sa na knižnom trhu odbornej literatúry na Slovensku objavila zaujímavá publikácia *Filozofia a mystika*, s podtitulom *Duchovný vývoj človeka z hľadiska mystík svetových náboženstiev*, ktorej autorom je Slavomír Gálik z Katedry filozofie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity. Ide o zaujímavu spracované dielo s originálnym prístupom autora, aj keď nejde o ľahké čítanie. Autor kladie tie najzákladnejšie a najjednoduchšie otázky ohľadne mystiky, ktoré sú vždy tými najťažšími: *Existuje vôbec fenomén mystiky? Ak áno, tak čo je vlastne mystika? Je viazaná len na jedno náboženstvo alebo ju môžeme chápať v širších kultúrnych súvislostiach? Je prístupná len jednotlivcom alebo každému? Je aktuálna aj v súčasnosti?* Autor si vytýčil dva základné ciele: prvým je preskúmanie fenoménu mystiky, čo ma slúžiť k lepšiemu filozofickému porozumeniu človeka, osobitne jeho vedomia a duchovnej evolúcie, čo je druhým cieľom práce. K zvoleným cieľom vyšpecifikoval šesť oblastí skúmania, ktoré tvoria obsah publi-

kácie: preskúmanie vzťahov medzi mystikou a inými oblasťami života (filozofia, náboženstvo, veda), hľadanie univerzálnej mystickej cesty v rôznych svetových náboženstvách, preskúmanie evolúcie človeka z hľadiska mystík svetových náboženstiev, porovnávanie západných a východných prístupov k otázke podstaty človeka, hľadanie zmyslu duchovnej evolúcie a problém mystiky v kontexte globálnych problémov ľudstva (možnosti mystickej spirituality). Autor citlivo uvádza čitateľa do jednotlivých problémov, zároveň ho však nenechá zablúdiť v náročnej problematike, ale spolu s ním sleduje vytýčenú koncepciu a ciele.

V prvej kapitole *Filozofia mystiky* definuje mystiku a jej vzťah k filozofii, náboženstvu a vede. Prichádza k záveru, že charakter mystiky je univerzálny (s. 42) a práve mystika je niečím, čo prekonáva isté obmedzenia jednotlivých náboženstiev (inštitucionálne, kultúrne, psychologické ai.). To autor prakticky dokladá vyšpecifikovaním univerzálnej mystickej cesty a sedemstupeňovej hierarchickej

štruktúracie mystických zážitkov. V druhej kapitole *Podstata a duchovný vývoj človeka v mystikách svetových náboženstiev* analyzuje podstatu človeka, jeho duchovnú evolúciu a duchovné zavŕšenie vo svetových náboženstvách – v hinduizme, budhizme, čínskych náboženstvách, islame, judaizme a kresťanstve. V závere kapitoly komparuje mystickú a západnú tradíciu. Takéto členenie v čitateľovi evokuje, že západná tradícia nepozná mystiku. Autor síce uvádza zdôvodnenie tohto členenia (s. 111), ale tu by som s autorom polemizovala, nakoľko logika práce by si skôr žiadala porovnať mystiku západnej a východnej tradície. Tretia kapitola *Zmysel duchovného vývoja* je filozofickou reflexiou problému všeobecného a individuálneho, ktorý autor rieši cez analýzu a chápanie pamäti. Štvrtá kapitola *Mystika a problémy súčasnej globálnej spoločnosti* je záverečnou syntézou celej publikácie a autor v nej hovorí o mystike ako o jednom z možných východísk z problémov súčasnej globálnej spoločnosti. Práve mystika je podľa autora cestou, ktorá je prechodom z trojdimenzionálneho mentálneho vedomia viazaného na priestor, čas a svoje „ja“ k štvordimenzionálnemu integrovanému vedomiu, pre ktoré je príznačné „*prekročenie časovosti, mentálnej štruktúry, duality a dosiahnutie intenzívneho vedomia, slobody, celostného vnímania a konania*“ (s. 150). V závere práce sa autor vra-

cia k zhodnoteniu šiestich zvolených problémov skúmania a poukazuje na pedagogický a terapeutický odkaz mystiky.

Oceňujem metodologickú fundovanosť práce a odvahu autora prelomiť určité vákuum v oblasti takto zameranej vedeckej literatúry, tiež fundované sprístupnenie bohatstva mystiky iných kultúr a náboženstiev. Napriek tomu, že ide o zložitú problematiku, ktorá obsahovo presahuje možnosti vedy, autor ostáva na vedeckých pozíciách a „nestráca sa“ v oblastiach, ktoré by presiahli jeho možnosti. K nastoleným problémom pristupuje logicky, racionálne a jednoducho. Publikáciu dopĺňa menný a vecný register a obrazová príloha, kde sa bohužiaľ zrejme pri tlači posunuli číselné poznámky, ktoré uvádzajú prameň.

Publikácia *Filozofia a mystika* je rozhodne zaujímavou prácou, v ktorej čitateľ nájde množstvo otázok a problémov, s riešením ktorých nemusí súhlasiť, príp. v ňom môžu vyvolať ďalšie otázky. V rámci vytýčeného cieľa však ide o kompaktné dielo, ktoré je nielen výsledkom autorovej dlhoročnej vedeckej práce, ale zároveň jeho osobnou výpoveďou o hľadani pravdy. Z celej publikácie cítiť autorovu autenticnosť a úprimnosť a čitateľom ostáva tešiť sa na otvorenie ďalších horizontov ohľadne fenomenú mystiky, nakoľko verím, že uvedená publikácia nie je jeho poslednou.